

Przekształcenia struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa płockiego do 1990 roku i w okresie kierunkowym

Niniejszy artykuł stanowi uzupełnienie i dokończenie podstawowych informacji dotyczących perspektywicznego rozwoju województwa płockiego zawartych w artykule pt. „Perspektywiczny rozwój województwa płockiego w aspekcie ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego do roku 1990” zamieszczonym w Notatkach Płockich nr 3/91 z 1977 r. na str. 3—11.

Zakładany w planie przestrzennego zagospodarowania szybki rozwój społeczno-gospodarczy województwa w okresie najbliższych 15 lat, rodzi potrzebę zwrócenia uwagi na stopniowe przekształcanie struktury funkcjonalno-przestrzennej całego obszaru województwa. Jednocześnie rozwijający się przemysł stanowi coraz aktywniejszy czynnik dokonujących się negatywnych zmian w środowisku przyrodniczym, co nabiera szczególnego znaczenia w problematyce ochrony i kształtowania środowiska. Podkreślenia wymaga także konieczność kojarzenia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa z harmonijnym i komplementarnym rozwojem całego kraju. W tym aspekcie dużego znaczenia nabiera współpraca naszego województwa z województwami ościennymi. Tym ważnym zagadnieniem poświęcony jest niniejszy artykuł.

1. GŁÓWNE URZĄDZENIA I OBIEKTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.

a) Sieć komunikacyjna

Na terenie województwa płockiego działają trzy rodzaje transportu: kolejowy, drogowy i wodny. Sieć kolejowa na obszarze województwa jest uboga, liczy bowiem ogółem 299 km w tym linii zelektryfikowanych jest tylko 46 km. Podstawowa dla województwa linia Kutno-Płock-Sierpc wprawdzie łączy województwo płockie z północnymi i południowymi obszarami kraju, lecz w świetle zarysowujących się potrzeb przewozowych głównie Kombinatu MZRiP — nie będzie mogła w najbliższym czasie sprostać zadaniu.

Wąskim „gardłem” tej linii jest:

- most wspólny z ruchem kołowym,
- jednoorowość linii,
- pochylenie podłużne 16% w obszarze Płocka,
- niedostateczne urządzenie stacji pośrednich i końcowych.

Korzystniejsza jest sytuacja w sieci dróg publicznych. Województwo posiada 2961 km (stan z dn. 31.12.1975 r.) dróg o nawierzchni twardej, co daje gęstość 57,9 km/100 km² (wskaznik dla kraju 127,0) w tym dróg o nawierzchni ulepszonej jest 1684 km. Z ogólnej długości 2961 km, dróg o znaczeniu międzyregionalnym jest ok. 308 km, a dróg regionalnych — 194 km. Jak wynika z wyżej przytoczonych danych istniejąca sieć dróg nie może zaspokoić wzrastających w szybkim tempie potrzeb przewozowych, tym bardziej, że niedostateczne jest po-

wiązanie transportowe województwa, a szczególnie miasta Płocka z innymi regionami kraju. Dotyczy to ciągów wzdłuż Wisły oraz drogi Płock-Gostynin-Kutno-Łódź (niskie parametry techniczne drogi oraz most na Wiśle).

Transport wodny mimo istnienia stoczni i portu rzeczny w Radziwiu, przy obecnym stanie splawności Wisły ma dla Płocka i województwa marginesowe znaczenie.

Kształtowanie systemu komunikacyjnego w planie województwa podporządkowano następującym generalnym zasadom:

- system komunikacyjny integruje obszar całego województwa umożliwiając jednorodne kształtowanie układu osadniczego poprzez zapewnienie powiązań wszystkich jednostek osadniczych województwa,
- system uwzględnia ochronę środowiska przyrodniczego,
- system uwzględnia w jednakowym stopniu potrzeby rozwijającego się przemysłu, jak również zakładanego rozwoju rolnictwa (mechanizacja i transport płodów rolnych).

Projektuje się integrację systemu komunikacyjnego województwa w płaszczyźnie:

- a) system komunikacyjny — struktura przestrzenna,
- b) system komunikacyjny województwa — systemy komunikacyjne kraju i regionu,
- c) systemy komunikacyjne między sobą.

Z krajowego programu realizacji budowy dwujezdniowych dróg szybkiego ruchu przewiduje się w latach 1976—1980 realizację dwujezdniowej drogi o parametrach autostrady Katowice — Łódź — południowa część województwa płockiego — Włocławek — Gdańsk,

a po 1980 r. budową również dwujezdniowej drogi Warszawa — Modlin — Płock — Włocławek. W kierunku rozwoju sieci drogowej systemu wojewódzkiego kładzie się nacisk na modernizację, przebudowę i budowę podstawowych dróg, a w szczególności układu dróg północ—południe; budowę nowych przepraw mostowych w Płocku i Wyszogrodzie oraz budowę obejść drogowych miast i osiedli (Gostynin, Gąbin, Sanniki i innych).

W ramach rozbudowy podstawowego układu sieci kolejowej, którego rozmieszczenie linii dostosowane zostało do głównych kierunków obciążenia ruchu, a mianowicie Śląsk — Porty i Warszawa — Porty, projektuje się powstanie kolejowego odcinka Centralnej Magistrali Kolejowej z Mszczonowa do Wyszogrodu łączącego proj. linię nadwiślańską Płock — Wyszogród — Modlin z obwodnicą warszawską. W następnych etapach powstaną dalsze odcinki CMK tj. Płock — Sierpc — Porty i ewentualnie Płock — Gostynin — Włocławek (mapka nr 1). Zrealizowanie CMK pozwoli na połączenie Płocka z portami i Śląskiem oraz Warszawą, natomiast linia ta nie będzie stanowić czynnika aktywizującego gospodarczo teren przez który przebiega. Duże korzyści praktyczne przyniesie budowa odcinka „prostującego” o długości 28 km Łęczycza — Nw. Ostrowy, zezwalającego na odciążenie stacji węzłowej w Kutnie.

Z porównania obecnego stanu gospodarki wodnej z potrzebami społeczno-gospodarczego rozwoju kraju wynika konieczność zagospodarowania Wisły, ponieważ:

- Wisła jest osią lokalizacji wodochłonnych i transportochłonnych zakładów przemysłowych (elektrownie ciepłne, wielka chemia i inne),
- aktywizująca rola zagospodarowanych dróg wodnych Wisły będzie wpływała na szybszy niż średni rozwój gospodarczy województw nadwiślańskich, w tym woj. płockiego.

W przewozach transportem wodnym na Wiśle dominować będą:

- przewozy między dużymi zakładami przemysłowymi,
- przewozy nawozów sztucznych i innych artykułów dla rolnictwa,
- przewozy lokalne — głównie kruszyw,
- wywóz węgla z realizowanego zagłębia lubelskiego w głąb kraju i ewentualnie za granicę.

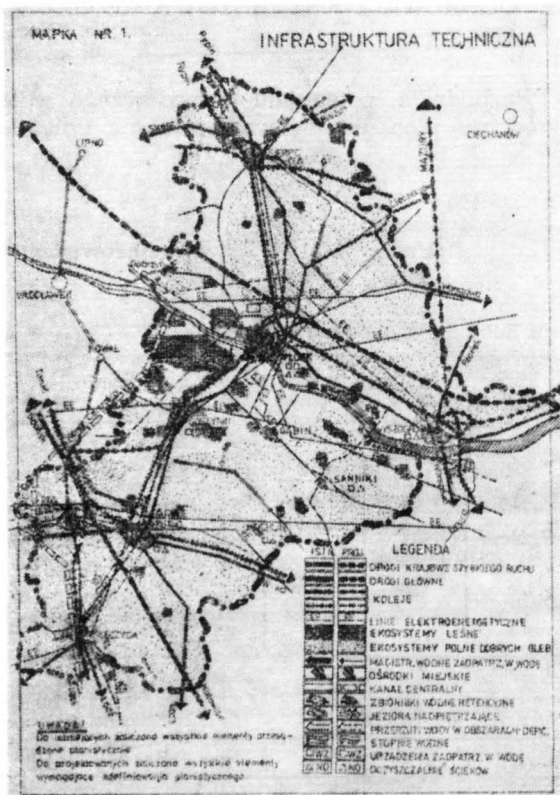
Prognozę rozwoju drogi wodnej rozpatruje się w dwóch horyzontach czasowych: I etap obejmuje czasokres do 1990 r. — skanalizowanie odcinka Wisły na obszarze woj. płockiego i włocławskiego tj. od ujścia rzeki Narwi do Ciechocinka. II etap — do około 2010 r. — dokończenie kanalizacji Wisły. Do 2000 r. zakłada się w porównaniu z 1975 r. trzykrotny wzrost

przewozów pasażerskich o charakterze turystycznym i zanik żeglugi komunikacyjnej.

b) Sieć energetyczna i gazowa.

Obecnie na terenie województwa płockiego główną siecią przesyłową jest sieć o napięciu 220 kV, natomiast sieć 110 kV stanowi w coraz szerszym zakresie główną sieć rozdzielczą. W celu uzyskania poprawy zasilania węzła płockiego oraz Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych, projektuje się budowę elektroenergetycznej linii przesyłowej 400 kV Grudziądz — Płock oraz stacji 400/110 kV na północ od Płocka. Projektowana linia przesyłowa stanowić będzie fragment krajowej sieci elektroenergetycznej i ma na celu połączenie sieci systemowej północnego rejonu z rejonem centralnym. Prognozy zapotrzebowania energii i mocy w latach 1990 r. — 2000 r. przewiduje 10-krotny wzrost zużycia energii i 8-krotny wzrost mocy.

Aktualnie na obszarze województwa, wyłącznie Płock posiada sieć gazu ziemnego z gazociągu wysokiego ciśnienia Puławy — Warszawa — Płock — Włocławek. W roku 1980 — 61% mieszkańców, a w roku 1985 — 92% korzystać będzie z sieci gazowej.

Przewiduje się zaopatrzenie w gaz wszystkich regionalnych i lokalnych ośrodków rozwoju poprzez sieć krajową gazociągów wysokiego ciśnienia.

c) Magistrale rurociągowo.

Sieć rurociągów transportowych składa się z dwóch systemów:

1. rurociągów do przesyłania ropy:
 - granica wschodnia — Płock — granica zachodnia,
 - Port Północny w Gdańsku — Płock.
2. rurociągów do przesyłu produktów finalnych z ropy.

Pogłębienie przerobu ropy naftowej przez MZRiP wywołuje konieczność dalszej rozbudowy sieci rurociągów, przede wszystkim do transportu produktów finalnych.

d) Zbiorniki wodne

Zasoby wodne Wisły stanowią na obszarze woj. płockiego jeden z ważniejszych czynników jego rozwoju. Poważny wpływ na gospodarkę wodną województwa płockiego i wrocławskiego wywiera Zbiornik Włocławski. Podstawową funkcją tego zbiornika jest wykorzystanie energii wodnej, ochrona przeciwpowodziowa (zbiornik retencyjny) oraz jako droga wodna IV klasy.

2. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA

Rozbudowa potencjału gospodarczego województwa płockiego spowodowała nie tylko is-

totne zmiany w strukturze społeczno-ekonomicznej, ale także przeobrażenia w środowisku przyrodniczym. Decydujący wpływ na przemiany dokonywane przez człowieka w środowisku przyrodniczym województwa wywiera przemysł skoncentrowany zasadniczo w dwóch rejonach: płockim i kutnowskim. Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w 1975 r. przez 9 zakładów uciążliwych dla czystości powietrza atmosferycznego wynosiła: 3,4 tys. ton pyłów, w tym 2,0 tys. ton popiołów lotnych oraz 81,7 tys. ton gazów w tym 69,8 tys. ton dwutlenku siarki. Pewien udział (ok. 10%) w zanieczyszczeniach gazowych mają środki transportu i komunikacji. W województwie płockim do zakładów emitujących największą ilość zanieczyszczeń zaliczone zostały Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne w Płocku.

Z ogólnej ilości 54,1 mln m³ ścieków (1975) wymagających podczyszczenia, tylko 85% podane było oczyszczeniu (stopień oczyszczenia był różny) w tym chemicznie oczyszczono zaledwie 2,7%, a biologicznie 40%. W takiej sytuacji niektóre rzeki województwa stały się kanałami ewakuacyjnymi ścieków przemysłowych i gospodarczych. W rzekach: Burze, Sierpienicy, Brzeźnicy, Malinie wymarło całkowicie bądź niemal całkowicie życie biologiczne. W przeważającej części pozostałych ścieków biocenoza wykazuje zdecydowane tendencje w kierunku alfamezosaprobowości, co wyklucza całkowicie ich przydatność do celów konsumpcyjnych. Podstawowe dane dotyczące stanu zagrożenia środowiska zawierają poniższe tabele.

Pobór wody i ścieki odprowadzane do wód powierzchniowych w 1975 r.

wg Rocznika Statystycznego 1976

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej				Ścieki przemysłowe i komunalne										
Ogółem	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo	gosp. komunalna	Ogółem	wody chłodnicze	Ścieki wymagające oczyszczenia							Nieoczyszczone	
						razem	Oczyszczone			biologicznie	razem	w tym odprowadzenie siecią kanał.		
							razem	mechanicznie	chemicznie					
74,7	51,8	6,8	16,1	54,1	11,1	43,0	37,8	23,3	0,1	14,5	5,2	2,2		

w milionach m³

II.

Aktywizacja oddziaływania czynników kształtujących walory biologiczne środowiska przyrodniczego, wyrażać się będzie w wykorzystaniu i rozbudowie potencjału przyrodniczego poprzez budowę stopni, zbiorników i jezior nadpiętrzących. W tej grupie inwestycji do 1990 r. przewidywane są następujące obiekty:

1. Stopień Wyszogrodzki o całkowitej powierzchni zalewu 4200 ha w tym 1200 ha na obszarze woj. płockiego. Główna funkcja projektowanego stopnia to wykorzystanie energii wodnej do zainstalowania elektrowni podszczytowej o mocy 190 MW oraz jako droga wodna IV klasy. Ponadto duża powierzchnia lustra wody stworzy warunki do rozwoju rekreacji w rejonie zbiornika.
2. W grupie zbiorników wodnych i jezior nadpiętrzących zakłada się do 1990 r. realizację następujących obiektów:
 - Krośniewice na rzece Ochni o pow. zalewu 175 ha,
 - Model — Luszyn — na rzece Przysowa o pow. zalewu 270 ha,
 - Jezioro Urszulewskie — na cieku bez nazwy o pow. zalewu 380 ha w tym 300 ha w woj. płockim,
 - Gutówka — na rzece Sierpienicy, o pow. zalewu 260 ha,
 - Szczawin — w zlewni rzeki Osetnicy o pow. 310 ha.

Projektowane zbiorniki służyć będą zaopatrzeniu w wodę rolnictwa, przemysłu i gospodarki komunalnej (mapka nr 1).

3. Do 1990 r. nastąpi realizacja kanałów przrutowych wód służących do zaopatrzenia w wodę rolnictwa, przemysłu i gospodarki komunalnej. Podstawową inwestycją o znaczeniu krajowym będzie realizacja kanału Centralnego Wisła — Śląsk z odgałęzieniem Bzura — Ner o łącznej długości 56,5 km na obszarze woj. płockiego. W celu poprawienia reżimu wodnego w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zrealizowane zostaną do 2000 r. następujące przerzuty wody:

Skrwa — J. Urszulewskie —	1,5 km	długości
Sierpienica dopływ Skrwy —	6,1 km	„
Wisła — dopływ Wisły —	1,7 km	„
Wisła — dopływ Wisły —	2,7 km	„
J. Szczawin — rz. Przysowa —	6,9 km	„
Bzura — Wisła —	25,0 km	„
Wisła — Gąbin —	10,0 km	„

Łącznie do 2000 r. przewiduje się zrealizowanie na obszarze woj. płockiego 78,9 km kanałów przerzutowych (mapka nr 1).

III.

Ochrona wyróżnionych obszarów i obiektów na które składają się: obszary leśne (woj. płockie należy do najmniej zalesionych w kraju, tylko 11,7% pow.), 73 obiekty przyrodnicze — w tym 3 rezerwy i 100 pomników przyrody oraz obszary intensywnej uprawy rolnej (przewaga kompleksów gleb II — IV). Zakłada się utworzenie następujących 9 rezerwatów przyrody w tym 1 geologiczny (oz Dybanka w Gostyninie) o łącznej powierzchni ca 200 ha.

Na obszarach wyróżniających się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego i stanowiącymi dużą atrakcyjność turystyczną, tworzone będą parki krajobrazowe. W najbliższym czasie utworzony zostanie Gostyniński Park Krajobrazowy, obejmujący również część woj. włocławskiego (po Włocławek) o łącznej powierzchni 681,2 km² a wraz z otuliną 757,2 km². Dokumentacja Gostynińskiego Parku Krajobrazowego opracowana została w 1977 r. przez Towarzystwo Naukowe Płockie Sekcję Sozologiczną.

3. ZAGOSPODAROWANIE REKREACYJNE.

Województwo płockie wyróżnia się spośród innych województw korzystnymi warunkami środowiska naturalnego do rozwoju rekreacji. Obszarami o szczególnych walorach są: Pojezierze Gostynińskie, rejon dolnego odcinka Skrwy Prawobrzeżnej, dolina Wisły, szczególnie na odcinku Wyszogród — Czerwińsk oraz rejon jezior Urszulewskie — Szczutowskie. Samo miasto Płock ze swoimi zabytkami, bogatą historią jest nieprzeciętną atrakcją dla turystów i wycieczek. Wielkość ruchu turystycznego i wypoczynkowego w r. 1975 oceniona była na około 1 milion osób, z czego 85% stanowił wypoczynek świąteczny i po pracy. Zakłada się, że w r. 1990 liczba osób korzystających z różnych form wypoczynku osiągnie 1,5 miliona osób. W liczbie tej 50% stanowić będą mieszkańcy województwa płockiego. Plan zagospodarowania turystycznego ustala główną koncentrację ruchu turystycznego w rejonie Pojezierza Gostynińskiego, Skrwy Prawobrzeżnej oraz w rejonie Wyszogród — Czerwińsk.

Aktualny stan bazy turystyczno-wypoczynkowej w województwie płockim wynosi: 43 ośrodki z liczbą 4374 miejsc noclegowych z czego tylko 178 miejsc przypada na bazę całoroczną. W oparciu o analizę istniejącego stanu zagospodarowania turystycznego, wykształcone funkcje turystyczne oraz możliwości przyjęcia nowych inwestycji, na terenie województwa wydzielono 6 rejonów do dalszego zagospodarowania.

I. Pojezierze Gostynińskie

Całkowita chłonność terenu 98.000 osób. Obszar o zagospodarowaniu ukierunkowanym i aktywizowanym w oparciu o rozwój turystyki i produkcji rolniczo-leśnej. Dalsza analiza

wydzielonego rejonu pod kątem dostępności komunikacyjnej i czasowej terenów, naturalnej chłonności plaż i przyległych obszarów oraz możliwości uzbrojenia, jak również wykształcone funkcje, pozwoliła na wydzielenie 15 mikroregionów przewidzianych do ściśle określonych działań inwestycyjnych i organizacyjnych. Nastąpiła segregacja terenów z podziałem na tereny o funkcji:

- wypoczynku dla dzieci (zespoły kolonii letnich — Koszelówka),
- wypoczynku dla młodzieży (ośrodki młodzieżowe, obozy harcerskie i inne — rejon jez. Przymonego),
- wypoczynku dla dorosłych (pozostałe 13 mikroregionów),

Gąbin i Gostynin stanowią miejscowości rozrządowo — zaopatrzeniowe przewidziane do koncentracji urządzeń zaplecza usługowo-technicznego i zaopatrzeniowego wypoczynku (piekarnie, masarnie, produkcja napoi, półfabrykatów żywieniowych, zaplecze techniczne motoryzacji, jadalnie, hotele).

II. Rejon dolnego odcinka Skrwy Prawo-brzeżn

Całkowita chłonność terenu — 16.000 osób. Obszar ukierunkowany na organizowanie wypoczynku świątecznego i po pracy (głównie dla mieszkańców Płocka) w oparciu o projektowany ośrodek ogólnodostępny, wielofunkcyjny o pełnym programie inwestycyjnym.

Zakaz lokalizacji ośrodków zamkniętych.

Płock — miasto rozrządowo — zaopatrzeniowe.

III. Rejon Słupno-Miszewo

Całkowita chłonność terenu 13.000 osób. Rejon ukierunkowany na organizowanie wypoczynku świątecznego i po pracy w oparciu o projektowany wielofunkcyjny ośrodek ogólnodostępny oraz na organizowanie wypoczynku doraźnego w oparciu o zespoły ośrodków zakładów pracy.

IV. Rejon Wyszogród — Czerwińsk

Wypoczynek świąteczny i turystyka organizowane w oparciu o projektowany zbiornik (zaporą w rejonie Kępy Polskiej) i projektowane obiekty noclegowe oraz gastronomiczno-handlowe. Całkowita chłonność — 20.000 osób. Wypoczynek doraźny w oparciu o zespoły ośrodków pobytowych (nadwodne ośrodki wypoczynku świątecznego, motele, zajazdy). Wyszogród i Czerwińsk — miejscowości o funkcjach głównie turystycznych, przewidziane do koncentracji urządzeń turystycznych, usługowych zaplecza technicznego i zaopatrzeniowego oraz wypoczynku.

V. Rejon jezior, Szczutowskie — Urszulewskie (rejon Sierpc)

Całkowita chłonność 20.000 osób. Wypoczynek świąteczny i turystyka organizowane

w oparciu o projektowany ośrodek ogólnodostępny, wypoczynek doraźny w oparciu o zakładowe ośrodki wypoczynkowe. Sierpc — miejscowość rozrządowo-zaopatrzeniowa

VI. Rejon Sanniki — Słubice — Hów

Maksymalna chłonność 15.000 osób. Nastawiony głównie na turystykę przejazdową (tranzytową) trasą nadwiślańską oraz na wypoczynek czynny (wycieczki piesze, rowerowe i inne formy) organizowane w oparciu o miejscowy folklor, istniejące zabytki (pałac klasy zerowej w Studzińcu i pałac w Słubicach), atrakcyjny krajobraz (strefa krawędziowa doliny Wisły) oraz sukcesywnie realizowaną sieć handlowo-usługowo-gastronomiczną. W obszarach o dużym ruchu turystycznym (Pojezierze Gostynińskie) wytworzony zostanie system strefy buforowej składający się z sieci ośrodków miejskich (Płock, Gostynin, Gąbin) położonych na obrzeżu obszarów o największych walorach przyrodniczych oraz wsi letniskowych. W ośrodkach strefy buforowej nastąpi koncentracja inwestycji turystycznych w celu zatrzymania znacznej części ruchu turystycznego.

Na całym obszarze woj. płockiego wyróżniono 4 ośrodki gminne posiadające funkcję jednostek osadniczych obsługi rekreacji i turystyki (Łąck, Duninów, Czerwińsk, Szczutowo), a 16 jednostek wiejskich status wsi letniskowych. Nastąpi kompleksowe i sukcesywne zagospodarowanie głównych tras tranzytowych przebiegających przez obszar województwa a w szczególności: Toruń — Sierpc — Płońsk — Warszawa, Toruń — Krośniewice — Łęczyca — Łódź, Poznań — Krośniewice — Kutno — Warszawa.

Realizacja budownictwa letniskowego, odbywać się będzie w wyznaczonych planem przestrzennego zagospodarowania rejonach. Wielkość tego budownictwa określona została na ca 4500 działek w 1990 r., w tym 3200 dla potrzeb ludności województwa, co oznacza, że potrzebę realizacji domku letniskowego będzie miała co 20-ta rodzina w województwie.

4. POWIĄZANIA FUNKCJONALNE WEWNĄTRZ WOJEWÓDZTWA, Z WOJEWÓDZTWAMI OŚCIENNYMI I POZOSTAŁYMI OBSZARAMI KRAJU.

Odrębność ekonomiczno-funkcjonalna budowana w oparciu o wykształcone ciężenia do siedzib dawnych województw zarzutowała na faktycznie występujące związki. W nowym układzie województwa o zdefiniowanej wielkości i formie, działania gospodarcze, organizacyjne i administracyjne ukierunkowane zostały na pełną integrację obszaru województwa, na wytworzenie wewnętrznych powiązań funkcjonalno-przestrzennych. Najbardziej widoczne w stanie istniejącym, choć niezbyt jeszcze czytelne z racji dotychczas (do 1975 r.) odrębnego działania w poszczególnych jednostkach osadni-

czych, występują związki przestrzenne wyznaczone miastami Płockiem — Gostyninem i Gąbinem. Obszar ten stanowi Płocki Zespół Miejski, na którym proces integracji przestrzennej ciągle występował, a obecnie poprzez skierowanie znacznego potencjału inwestycyjnego, głównie budownictwa mieszkaniowego oraz dzięki położeniu w jednej jednostce administracyjnej, proces ten został pogłębiony. Związki funkcjonalne o zawężonym profilu (głównie w zakresie przemysłu) i mniejszej sile, dają się odczytać między Kutnem i Płockiem.

Pozostałe obszary województwa z przewagą funkcji niemiejskich, głównie rolniczych, ściśle powiązane funkcjonalnie z Płockiem pozostają z nim w luźnych związkach przestrzennych. Związki funkcjonalne obejmują wszystkie jednostki województwa i dotyczą następujących zagadnień: gospodarczych, społecznych, usługowo-dyspozycyjnych wywołanych przede wszystkim przez Płock oraz rekreacyjnych (mapka nr 3).

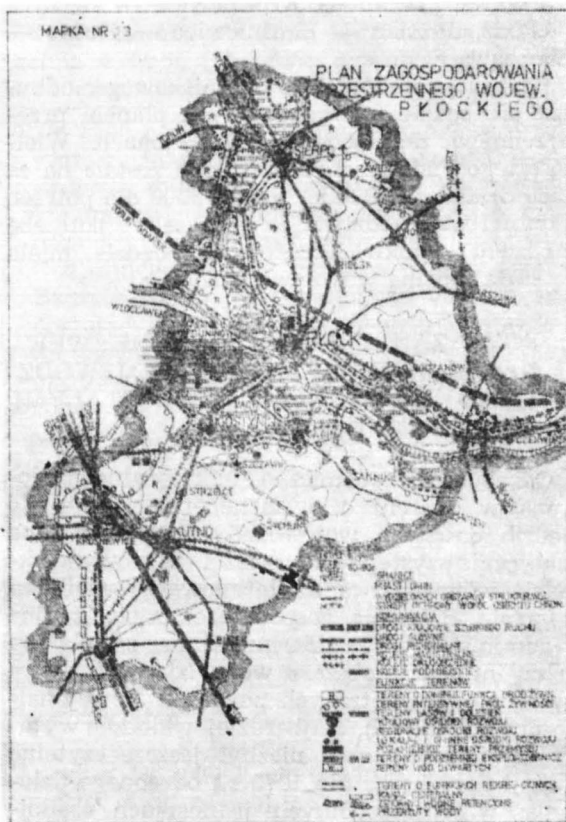
Na podstawie przeprowadzonych dotychczas delimitacji w ramach opracowania planu zagospodarowania przestrzennego województwa, jak również w oparciu o bieżące obserwacje, wskazać można podstawowe jednostki wyraźnie powiązane z Płockiem. Są nimi Gostynin, Gąbin i Sierpc i w mniejszym stopniu Kutno, Łęczyca i Wyszogród. Przy czym Łęczyca i częściowo Kutno leżą w orbicie wpływów

łódzkiego centrum usługowego oraz rynku pracy. Z racji centralnego położenia głównych obszarów turystyczno-wypoczynkowych (Pojezierze Gostynińskie) w dziedzinie rekreacji dominują związki dośrodkowe.

Powiązania komunikacyjne dyktują także powstawanie związków funkcjonalnych, których ranga wyrażana jest układem krajowych, regionalnych, bądź lokalnych elementów sieci. System komunikacyjny stanowi równocześnie istotny element w kształtowaniu struktur przestrzennych obszarów przez które przebiega.

Najbardziej wyraźnie rysują się powiązania funkcjonalno-branżowe przede wszystkim w dziedzinie przemysłu. Aktualnie następuje wykształcenie się kompleksu branżowo-terytorialnego przemysłu maszyn rolniczych, obejmującego Fabrykę Maszyn Żniwnych w Płocku, odlewnię w Skłęczkach oraz Fabrykę Maszyn Rolniczych w Kutnie. Rozbudowa przemysłu rolno-spożywczego sprzyjać będzie zwiększeniu powiązań między przemysłem a zapleczem surowcowym, a tym samym zarzuca na lepsze wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej województwa. Powiązania międzywojewódzkie w obrębie jednostek sąsiednich obejmują związki produkcyjne, współpracę kulturalną i naukową, wzajemne uzupełnianie siły roboczej, gospodarkę wodno-ściekową oraz związki o charakterze dyspozycyjno-decyzyjnym Płocka z miastem stołecznym Warszawą.

Szereg tych powiązań ma swoje tradycje w życiu społeczno-gospodarczym województwa płockiego z województwami sąsiednimi i dalsza ich kontynuacja i pogłębienie się wzajemnej współpracy stanowić będzie o prawidłowym rozwiązaniu szeregu zagadnień przestrzennych i gospodarczych. Szczególne powiązania uwypuklają się pod wieloma względami z województwem wrocławskim. Czynnikiem wiążącym oba województwa jest rzeka Wisła, a położenie Płocka i Włocławka nad tą rzeką predystynuje do coraz ściślejszej współpracy obu miast. Na pierwszy plan wysuwa się konieczność prowadzenia wspólnej polityki w zakresie kompleksowego zagospodarowania Pojezierza Gostynińskiego w granicach Gostynińskiego Parku Krajobrazowego oraz w rejonie Szczutowa. Istotnym zagadnieniem do rozwiązania wspólnie przez oba województwa jest problem gospodarki wodnej, kołowej i kolejowej. Z województwem łódzkim — koordynacja poczynić w zakresie doprowadzenia rz. Bzury do założonej II klasy czystości, rozwiązania gospodarki ściekowej i stworzenie warunków dla unieszkodliwienia ścieków z Zakładów Przemysłu Barwników „Boruta” w Zgierz. W tym celu projektuje się budowę Grupowej Oczyszczalni Ścieków obejmującej Ozorków, Sokolniki, Rogozino i Łęczycę z przerzutem oczyszczalni ścieków do Moszczenicy, oraz stworzenie jednolitego systemu zaopatrzenia w wodę rejonu Łęczyca — Ozorków bazującego na ujęciach wód głębinnych.

Z województwem ciechanowskim — koordynacja poczynań w zakresie doprowadzenia wód rz. Bzury do założonej II kl. czystości poprzez: — stworzenie warunków dla unieszkodliwiania ścieków odprowadzanych z istniejących zakładów do rz. Bzury, — wykluczenie lokalizacji przemysłu o uciążliwych ściekach w zlewni rz. Bzury.

Z województwem ciechanowskim — koordynacja przedsięwzięć w zakresie melioracji terenów położonych we wspólnych zlewniach.

Z województwem warszawskim — koordynacja poczynań w zakresie doprowadzenia rz. Wisły do założonej I klasy czystości.

Coraz bardziej rozszerza się zasięg wpływów m. Płocka, rośnie liczba kontaktów z województwami ościennymi w dziedzinie nauki i kultury. Ponadwojewódzki charakter ma Politechnika Płocka — Filia Politechniki Warszawskiej, w perspektywie będą miały również niektóre średnie szkoły zawodowe. Potrzeby ludności w zakresie kultury o zasięgu ponadwojewódzkim i wojewódzkim zabezpiecza Teatr Płocki.

Rejony turystyczno-wypoczynkowe województwa płockiego, a w szczególności Pojezierze Gostynińskie i Zbiornik Włocławski są miejscem wypoczynku świątecznego i pobytowego nie tylko województwa płockiego lecz także dla mieszkańców województw ościennych, a zwłaszcza Aglomeracji Łódzkiej i Warszawskiej. Rola jaką odgrywa województwo płockie w życiu gospodarczym kraju wiąże się z potencjałem gospodarczym województwa wyrażonym koncentracją przemysłu paliw i chemicznego oraz elektromaszynowego w Płocku i w regionalnych ośrodkach rozwoju. Miernikiem znaczenia i rangi województwa płockiego w strukturze gospodarczej kraju jest 10% udział produkcji przemysłowej i usług przemysłu w eksporcie. Działalność eksportową prowadzi połowa ogólnej liczby przedsiębiorstw i zakładów województwa, między innymi:

- Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne (75% wartości eksportu całego przemysłu województwa,
- Kutnowskie Zakłady Farmaceutyczne — drugie miejsce,
- Fabryka Maszyn Żniwnych oraz Zakłady Mięsne w Płocku.

Do poważnych eksporterów należy również Płocka Stocznia Rzędna w Płocku zaopatrująca armatorów holenderskich, norweskich, niemieckich i francuskich w różnego typu jednostki żeglugi śródlądowej.

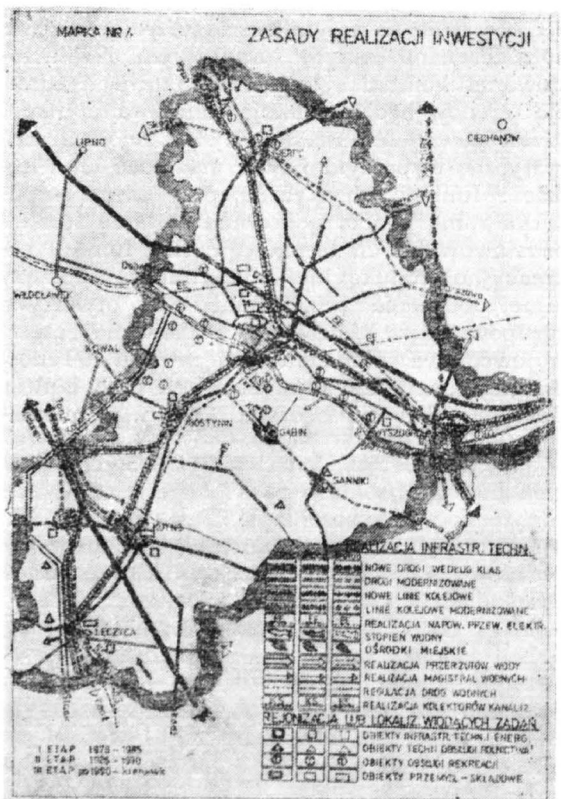
Istniejący już stopień zainwestowania, rozwinięte zaplecze badawczo-rozwojowe i koncentracja kadr wysoko kwalifikowanych specjalistów, predystynują Płock do spełnienia również w perspektywie roli stolicy polskiej petrochemii, przodującej w stosunku do innych tego typu zakładów w kraju. Istniejące i projektowane układy krajowych i regionalnych ciągów komunikacyjnych naruszają zwią-

ki funkcjonalne, które dyktują powstawanie układów zależności i stanowią niekiedy impuls rozwoju gospodarczego obszarów przez które przebiegają. Centralne położenie województwa płockiego w kraju wyznacza województwu rolę obszaru tranzytowego dla ruchu turystycznego. Skala kontaktów funkcjonalnych opartych na drogach tranzytu międzynarodowego (turystycznego) będzie rosła proporcjonalnie do wzrostu bazy towarzyszącej.

5. PRZEKSZTAŁCENIA STRUKTURY PRZE-STRZENNO-FUNKCJONALNEJ

Perspektywiczny rozwój ustalonych dla województwa funkcji wiodących i podporządkowanych rozpatrywany w kategoriach społeczno-ekonomicznych, oddziaływał będzie na stan i strukturę ludności oraz spowoduje przesunięcia ludności ze wsi do miast i na zewnątrz województwa.

Województwo płockie w 1990 r. zamieszkać będzie 510 tys. mieszkańców, w tym 253 tys. osób w miastach i 257 tys. osób na wsi. W okresie lat 1975—1990 odpływ ludności ze wsi do miast określa się liczbą 70 tys. osób, a migracja w tychże latach na zewnątrz województwa szacuje się na 35 tys. osób. Nastąpi także przekształcenie struktury zatrudnienia i źródeł utrzymania ludności. W perspektywie udział ludności pozarolniczej wyniesie 70% ogółu mieszkańców województwa. Perspektywiczny rozwój podstawowych funkcji rozpa-

Przewidywane zmiany w gospodarce terenami

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	1975	1990	zmiany	wskaźniki dynamiki
1	2	3	4	5	6	7
1	Użytki rolne	tys. ha	400,3	394,0	-6,3	99,0
2	Lasy	"	59,2	66,0	+6,8	111,0
3	Wody	"	13,1	16,3	+3,2	124,0
4	Osadnictwo	"	11,1	12,5	+1,4	108,0
5	Komunikacja	"	11,8	14,8	+3,0	112,0
6	Nieuzytki	"	7,7	2,1	-5,6	27,0
7	Inne	"	8,2	5,7	-2,5	83,0
	OGÓLEM	"	511,4	511,4	—	—

trywany w kategoriach przestrzennych zdeterminowany został do poszczególnych obszarów województwa zasadami użytkowania (mapka nr 3). Z racji ścisłego powiązania obecnych funkcji głównych obszarów województwa z możliwościami wykorzystania potencjalnych warunków przyrodniczo-ekonomicznych zakłada się stabilność form użytkowania przy równoczesnym podporządkowaniu gospodarki na tych terenach podstawowej funkcji.

Generalnie na całym obszarze województwa, poza terenami leśnymi, osadniczymi i zainwestowania komunikacyjnego, dominującą funkcją terenów będzie funkcja rolnictwa. Funkcja ta na pewnych obszarach tj. w rejonach turystyczno-wypoczynkowych nakładać się będzie z funkcją turystyczną, przy czym gospodarka rolna podporządkowana zostanie funkcji podstawowej tych terenów. Zasięg funkcji rekreacyjno-produkcyjnej determinują obszary leśne, dolesienia i zbiorniki wód otwartych zgrupowane w środkowej i północnej części województwa. Rejonem koncentracji terenów osadniczych będzie głównie Płock oraz Kutno, Gostynin, Sierpc i Łęczyca. Poza w/w miastami

osadnictwo rozwijać się będzie w lokalnych i gminnych ośrodkach rozwoju oraz w jednostkach wiejskich przeznaczonych do urbanizacji.

Rozwój funkcji przemysłowych zdeterminowany jest do ośrodków miejskich i opiera się na największym w kraju kompleksie produkcji paliw i produktów petrochemicznych, jakie stanowią Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne w Płocku oraz na wykształcającym się kompleksie branżowo-terytorialnym przemysłu maszyn ciężkich i rolniczych, obejmującym Fabrykę Maszyn Żniwnych w Płocku i Odlewnię oraz Fabrykę Maszyn Rolniczych w Kutnie. Lokalizacja nowych zakładów przemysłowych odbywać się będzie przede wszystkim na terenach przemysłowo-składowych w miastach. Urządzenia infrastruktury technicznej koncentrowane będą w wyznaczonych kanałach infrastruktury technicznej.

Zasady etapowania przestrzennego rozwoju województwa, a głównie zasady realizacji rozwoju w okresie bieżącego i następnego planu wieloletniego przedstawione zostały na mapce nr 4.